

Polska z dniem 1 maja 2004 r. przystąpiła do Unii Europejskiej i od tej chwili w zakresie pomocy publicznej stosuje się prawo wspólnotowe.

Kryteria kwalifikacji danego środka (dotacji, pożyczki, odroczenia terminu płatności czy umorzenia zaległości podatkowych itp.) jako pomocy publicznej zawarte są w art. 87 (1) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z przywołanym przepisem, wsparcie dla przedsiębiorcy podlega przepisom dotyczącym pomocy publicznej, o ile jednocześnie spełnione są następujące warunki:

- 1) udzielane jest ono przez Państwo lub ze środków publicznych,
- 2) ma charakter selektywny (uprzywilejowuje określonego lub określonych przedsiębiorców albo produkcję określonych towarów),
- 3) grozi zakłóceniem lub zakłóca konkurencję oraz wpływa na wymianę handlową między krajami członkowskimi UE,
- 4) przedsiębiorca uzyskuje korzyść.

Zasadą jest zatem udzielanie pomocy publicznej jedynie w wyjątkowych przypadkach. Organem notyfikującym (nadzorującym) pomoc publiczną jest Komisja Europejska, co oznacza, iż wszystkie projekty pomocy winny być przedłożone Komisji do zaopiniowania.

Traktat o Wspólnocie Europejskiej przewiduje jednak wyjątki od tej zasady (art. 89), udzielając właściwym organom wspólnot kompetencji do szczegółowego określenia rodzajów pomocy publicznej zwolnionych z obowiązku notyfikacji w Komisji. Na podstawie tego upoważnienia Komisja Europejska wydała rozporządzenia, które umożliwiły udzielanie pomocy publicznej z pominięciem procedury notyfikacji w przypadkach:

- 1) pomocy de minimis - poniżej 100 000 euro (rozp. KE nr 69/2001/WE),
- 2) pomocy w zakresie zatrudnienia (rozp. KE nr 2204/2002/WE),
- 3) pomocy na szkolenia (rozp. KE nr 68/201/WE),
- 4) pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw (rozp. KE nr 70/2001/WE).

Polskie przepisy takie jak ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2003 r., Nr 123, poz. 1291) oraz rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy jedynie doprecyzowują przepisy unijne, określając procedurę udzielania pomocy oraz szczegółowe warunki formalne, jakie muszą spełniać wnioski o udzielenie pomocy.

Wśród przepisów stanowiących podstawą prawną udzielania pomocy dla przedsiębiorców szczególną rolę pełni ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa. Wskazane w art. 67a formy ulg w spłacie zobowiązań podatkowych to:

- 1) odroczenie terminu płatności podatku lub rozłożenie zapłaty podatku na raty,
- 2) odroczenie lub rozłożenie na raty zapłaty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
- 3) umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowej, odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej.

Ulg w spłacie zobowiązań podatkowych dla przedsiębiorców były i nadal są w Polsce najpopularniejszymi formami pomocy. Organy podatkowe rozpatrując wnioski o ulgę w spłacie zobowiązań podatkowych w pierwszej kolejności badają przesłanki ustawowe

(ważny interes podatnika lub interes publiczny) następnie oceniają wniosek pod względem przepisów o pomocy publicznej.

Ulga w spłacie zobowiązań podatkowych dla podatnika prowadzącego działalność gospodarczą, może nastąpić tylko z zachowaniem przepisów wyżej wymienionej ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Organ podatkowy po zapoznaniu się z treścią wniosku przedsiębiorcy, wzywa go do przedłożenia dodatkowych dokumentów obrazujących aktualną sytuację finansową. Rozpatrując wniosek podatnika prowadzącego działalność gospodarczą, gdy w sprawie zaistnieją przesłanki umożliwiające podjęcie rozstrzygnięcia pozytywnego, organ podatkowy powinien zgodnie z art. 67b Ordynacji podatkowej, dokonać zakwalifikowania ulgi do jednej z trzech kategorii:

- 1) nie stanowiącą pomocy publicznej,
- 2) stanowiącą pomoc de minimis (w okresie ostatnich 3 lat poprzedzających złożenie wniosku, nie może przekroczyć kwoty 200 000 euro),
- 3) stanowiącą pomoc publiczną (regionalną, przeznaczoną na restrukturyzację, szkolenia, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienie i inne określone w art. 67 b, ust. 1 pkt. 3, lit. a do l).

Podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do sporządzania i przedstawiania Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, zawierających w szczególności informacje o beneficjentach pomocy oraz o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy.

Sprawozdania sporządza się za okresy kwartalne i roczne. Sposób sporządzania i terminy ich przekazywania do UOKiK określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej oraz sprawozdań o zaległych należnościach przedsiębiorców z tytułu świadczeń na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. Nr 196, poz. 2014).